

Këto tri lloje këpurdhash kanë kapelë me pika. Mirëpo pikat mund t'u bien dhe t'u mungojnë krejtësisht ose pjesërisht.

Qeleposhe, Pikaloshe

Amanita muscaria

Kapela 10-25 cm. Kapela mund të ketë ngjyra të ndryshme, prej një ngjyre të mbyllur të kuqe deri në një ngjyrë të kuqe në të portokalltë. Pikat i ka të bardha. Në këmbë ka një unazë të gjërë ndërsa pjesa e poshtme e këmbës është e fryer. Rritet në pyje gjetherënës dhe halorë.

Qeleposhe (Pikaloshe) ngjyrë gështenje

Amanita muscaria var. regalis

Kapela ngjyrë gështenje dhe gështenje në të verdhë, ka pika të bardha në të verdhë. Këmba ka një unazë të dukshme ndërsa pjesa e poshtme e këmbës është e fryer. Rritet në pyje halorë.

Qelposhe panter

Amanita pantherina

Kapela është 5-12 cm dhe me ngjyrë nuancash të gështenjtja. Pikat i ka të bardha, unaza në këmbë i mungon nganjëherë. Pjesa e poshtme e kapelës është e fryer. Zakonisht rritet në pyje gjetherënës dhe parqe, mirëpo nganjëherë mund të gjendet edhe në pyje halorë.

Efektet dhe simptomat e helmimit

Të gjitha këto këpurdha përmbajnë helm që ngacmon sistemin nervor. Mund të shkaktojë marramendje, hutim, shqetësim, vetëdije të dobësuar dhe ngërçe. Nganjëherë edhe ligështi dhe vjellje.

Si mund të mësoni më shumë mbi këpurdhat?

- Proveni të vijoni ndonjë kurs mbi këpurdha ose të shkoni në ndonjë ekskursion pylli. Ka organizata studimore dhe shoqata që organizojnë gjëra të tilla.
- Faqe të mira interneti: www.svampkonsulent.se
www.svampguiden.com

Foto & layout: Michael Krikorev

Broshura është punuar nga Giftinformationscentralen, Qendra për informim mbi helme në bashkëpunim me Svampkonsulenternas riksförbund, Lidhja e këshilltarëve mbi këpurdhat.

Këpurdhat më të rrezikshme në Suedi!

NDAL!

- Mos mblidhni këpurdha që duken si në broshurë!
- Mblidhni vetëm ato këpurdha për të cilat jeni të sigurtë se i njihni!
- Mos i shijoni këpurdhat për t'i provuar fare! Edhe këpurdhat helmuese mund të kenë shije të këndshme!
- Vetëm një i rritur që njeh këpurdhat le t'i pastrojë ato!
- Gjeneroni ndonjë libër bashkëkohor mbi këpurdha!

Telefononi në 112 në rast se dikush helmohet dhe kërkoni informata mbi helme – në çdo kohë.
Telefononi në 010-456 6700 për raste më pak urgjente.
www.gic.se

Engjëllushë shkatërrimtare

Amanita virosa

E tërë kapela është e bardhë. Kapela 5-12 cm. Këmba ka një unazë, mirëpo unaza nganjëherë i mungon. Kur Engjëllushat shkatërrimtare janë sapo të çelura ato i ngjajnë vesë. Pjesa e poshtme e këmbës, që në të shpeshtën e herave gjendet thellë në myshk, është e fryer. Engjëllusha shkatërrimtare rritet në pyje halorë me myshk dhe ahishtë.

Efektet dhe simptomet e helmimit

Helmi lëndon mëlcinë. Shenja të helmimit janë diarre të holla si uji, ligështi dhe vjellje që mund të paraqiten pas një kohe të gjatë pasi t'i keni ngrënë. Rreziku për lëndim serioz të mëlcisë është i madh. Helmimi mund të shpie deri te vdekja.

Kryevrastare

Amanita phalloides

Kapela 5-12 cm. Ngjyra e kapelës mund të ndryshojë, prej gati tërësisht të bardhë deri te nuanca të gjelbërta dhe gështenjë të ndritshme. Petat i ka të bardha. Këmba ka një unazë të hollë, por nganjëherë edhe i mungon. Pjesa e poshtme e këmbës është e fryer. Kryevrastarja rritet në pyje gjetherënës, pyje të përziera (pyje gjetherënës dhe halorë) dhe në livadhe me ah, bung dhe lajthia.

Efektet dhe simptomet e helmimit

Përmban po atë helm si edhe Engjëllusha shkatërrimtare. Shkakton simptome të njëjta dhe është poaq e rrezikshme.

Vrastare me vello majuc

Cortinarius rubellus (C. speciosissimus)

Kapela 4-8 cm. E tërë këpurdha ka ngjyrë të kuqe në të gështenjtë ose të verdhë në të gështenjtë. Kapela në të shpeshtën e herave është me majë, mirëpo jo gjithmonë. Rritet në pyje halorë dhe ahishte të pasura me myshk. Një lloj i ngjashëm që përmban helm identik është E përflakura e çarë (*C. orellanus*). Rritet në pyje gjetherënës me bung, ahishte dhe lajthia.

Efektet dhe simptomet e helmimit

Helmi lëndon veshkët dhe mund t'i shkatërrojë ato tërësisht. Shenjat e helmimit paraqiten pas disa ditësh. Ato mund të jenë etje të shtuar, dhembje muskujsh, sasi të shtuar ose pakuar të urinës. I helmuari mbase do të ketë nevojë për trajtim me dializë për një kohë të gjatë e ndoshta edhe transplacim të veshkëve.

Shpunge e rreme

Gyromitra esculenta

Shpunga e rreme bën pjesë në një grup krejt tjetër të këpurdhave. Kapela është 4-12 cm, e gështenjtë, e rrumbullakët dhe e paluar. Këmba mund të ketë ngjyra të ndryshme, të përhirtë të ndritshme, të gështenjtë ose nuanca të dobëta ngjyre violete. Shpunga e rreme rritet në pranverë prej muajit prill deri sa mëstekna të ketë çelë, shpesh rrëzë rrugëve pyjore, drunjve të rënë ose në pyje të prera.

Efektet dhe simptomet e helmimit

Helmi ngacmon sistemin nervor dhe mund të lëndojë edhe rruzat e gjakut dhe mëlcinë. Shenja të helmimit janë marramendje, pamje të dyfishtë dhe të folur mërmëritës. Mund gjithashtu të shkaktojë edhe ligështi dhe dhembje barku.